

КАРПЕНКО
Роман Валерійович,
викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СИСТЕМА ЗАХОДІВ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФРАНЦІЇ ТА СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ

Вважаємо за доцільне акцентувати на дослідженні зарубіжного досвіду діяльності спеціалізованих органів у протидії корупції та системі найбільш дієвих заходів антикорупційної спрямованості у таких країнах, як Франція та США.

Сполучені Штати Америки створили дієву систему заходів адміністративно-правового впливу, спрямовану на протидію корупції, але не тільки в межах кордонів держави. Історичну роль у протидії корупції має Федеральний закон про боротьбу з корумпованими та такими, що перебувають під рекетирським впливом організаціями (Закон РІКО) 1970 р. США займає лідируючі позиції у організації співпраці з антикорупційної діяльності на міжнародному рівні. Початок був ознаменований підписанням Закону «Про корупційну діяльність за кордоном» 1977 р., що відкрило новий етап у протидії з корупцією в США, і за її межами [2]. Керівну роль у антикорупційній діяльності відіграє Міністерство юстиції США, яке розробляє національну стратегію та методичне керівництво боротьби зі злочинністю в державі. Головним підрозділом Міністерства юстиції, яке безпосередньо здійснює боротьбу з організованою злочинністю є Федеральне бюро розслідувань (ФБР) [1]. Органами, які здійснюють антикорупційну діяльність в Сполучених Штатах є: Національна рада по боротьбі з організованою злочинністю, Головне контрольно-фінансове управління, Спеціальний сенатський комітет з етики, Комітет з стандартів службової поведінки посадових осіб палати представників, Управлінням з етики при уряді США. Діяльність державних службовців США регулюється «Принципами етичної поведінки урядовців і службовців» 1990 р. і Актом «Про етику поведінки державних службовців США» 1978 р. До антикорупційних заходів США відносяться: постійний контроль за обов'язковим декларуванням фінансових доходів та видатків службовця за рік; кримінальна відповідальність не лише фізичних, а й юридичних осіб за корупційну діяльність; перевірка державних службовців на поліграфі; відсутність імунітету для посадових осіб будь-якого рівня, включно президента, сенаторів та конгресменів [3, с. 41]; Отже, відкритість діяльності органів влади є основоположним принципом взаємодії державних службовців та населення. Активна позиція та зацікавленість громадськості щодо контролю за

виконанням владних приписів сформована на рівні громадянського обов'язку, широка поінформованість про випадки корупційних дій та звітування високопосадовців щодо результатів розслідування справ та вжитих заходів запобігання.

У Франції антикорупційна діяльність покладається на: 1) Центральну службу запобігання корупції, 2) Організацію з боротьби проти відмивання грошей (ТРАСФІН); 4) Відділ з боротьби проти корупції при Управлінні боротьби проти економічних та фінансових злочинів; 3) Центральну дирекцію загального інформування, 4) Комісію з фінансової гласності політичного життя, що контролює майнове становище парламентаріїв, 5) Національну комісію з рахунків виборчих кампаній і фінансування політичних партій (наділена контрольними функціями); 6) Центральну рахункову Палату – лише щодо виявлення порушень. Усі ці структури є державними і фінансуються з бюджету, кожна служба працює у визначеній для неї сфері [4]. Основними видами діяльності Центральної служби запобігання корупції є збір інформації та консультування незалежних експертів з питань, пов'язаних із виникненням ризику корупції та справами про корупцію, за якими проводиться розслідування. Домінуюча частина обов'язків – це інформаційно-просвітницька діяльність і сприяння у розробці та прийнятті кодексів етики в організаціях державного і приватного секторів. Тобто, відповідна служба не уповноважена розглядати справи про адміністративні або кримінальні правопорушення. У випадку з'ясування фактів, що свідчать про можливий злочин, служба негайно передає цю справу Державному прокуророві [5, с. 3-4]. В основі правового антикорупційного механізму сучасної Франції діють такі нормативні приписи: заборона урядовим чиновникам поєднувати свою посаду з депутатським або сенатським мандатом і з будь-якою іншою професійною діяльністю в громадському або приватному секторі. Після відставки міністри протягом шести місяців не мають права займати керівні посади в державних або приватних компаніях; [5, с. 3]. Антикорупційні заходи Франції першочергово спрямовані на контроль діяльності державних службовців всіх рівнів влади спеціалізованими органами, що мають чіткий розподіл повноважень. Головною вимогою є прозорість процедур у державних і приватних організаціях, їх діяльності та фінансуванні. Підвищена увага приділена звітності політичних партій. Тобто у антикорупційній діяльності Франції центр контролю зміщений у бік діяльності високопосадовців і рішень, що приймаються ними.

Українська влада вжила ряд заходів щодо посилення антикорупційної діяльності, намагаючись надолужити втрачений час і відновити довіру суспільства та міжнародної спільноти. На сучасному етапі вкрай важливо реалізувати прийняте антикорупційне законодавство, визначити механізм його реалізації у діяльності спеціалізованих органів, а також виправити ті законодавчі недоліки, які були допущені. Запроваджені заходи в Україні у виді створення Єдиного електронного реєстру декларацій про майно, доходи, витрати і зобов'язання, моніторинг способу життя держслужбовців, відкриття інформації

про кінцевих вигодонабувачів юридичних осіб, інформації про зареєстровані права на нерухоме майно, заплановане впровадження електронних держзакупель є засобами досягнення відкритого та прозорого діалогу влади та населення. За особливостями побудови системи протидії корупції, зокрема кількісним складом новостворених органів антикорупційної спрямованості, Україна визначила пріоритетним для себе впровадження досвіду протидії корупції у таких країнах як США, Франція, де має місце чіткий розподіл спеціальних суб'єктів протидії за ознакою функціональної спрямованості. У контексті формування організаційно-правового механізму протидії корупції, на наш погляд, Україна має першочергово прописати правила кадрової політики як відкритого та прозорого процесу, реалізувати положення стратегії судоустрою та судочинства, практично втілити декларовану незалежність суддів (за прикладом США, Франції), визнати неприпустимим втручання до діяльності засобів масової інформації у висвітленні фактів антикорупційної діяльності.

Бібліографічні посилання:

1. Беззуб І. Антикоруційна політика в Україні. <http://nbuviar.gov.ua/index.php?option>.
2. Foreign Corrupt Practices Act. <http://www.justice.gov/criminal-fraud/for-corrupt-practic.act>
3. Лалаян К.Д. Зарубежный опыт противодействия коррупции. *Налоговая политика и практика*. 2011. № 7 (103). С. 40-44.
4. Коруля І.В. Зарубіжний досвід у сфері протидії корупції та можливість його використання в Україні. http://www.pap.in.ua/1_2014/Korulia.pdf.
5. Тінков А.Л. Особливості протидії політичній корупції в країнах ЄС. <http://www.academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Tinkov.pdf>.